

STIFTELSEN INTERNATIONELLA
VADSTENA-AKADEMIEN

Lastköpingsgatan 5, SE-592 32 Vadstena
tel. +46 (0)143-122 29, fax +46 (0)143-129 03
1/9-31/5 Bergsgatan 57, SE-112 31 Stockholm
tel. +46 (0)8-652 61 80, fax +46 (0)8-650 82 30
info@vadstena-akademien.org
www.vadstena-akademien.org

Huvudredaktör, lay out s. 1-35, 40-44: Hanna Fjällman. Redaktionella medarbetare: Olof Lilja, Annica Sandh.
Redaktör, lay out s. 36-39: Margot Lande, Gunnar Lande. Repro: Text & Bild i Motala. Tryck: Sköninge Tryckeri AB.

Byrgitta 2003

Innehåll

s. 3	Kära visionärer!
s. 4-5	Byrgitta
s. 6	Vågar vi kalla det kärlek?
s. 7	Att skapa ett nytt original
s. 10-13	CV
s. 14-33	Sponsorer
s. 34	Slottet
s. 35-38	Workshops & seminarier
s. 39-40	Repertoar 1964-2002
s. 40-41	Sångare 1964-2002
s. 43	Tack!

Vadstena-Akademien 2003

Byrgitta En nyskriven opera av Carl Unander-Scharin med libretto av Magnus Carlbring ges på Vadstena slott 26, 27, 29, 30 juli, 1, 2*, 4, 5, 7, 8, 10, 11 aug kl 19. *Föreställningen 2 aug videodokumenteras samt sänds direkt i Sveriges Radio P2 och börjar kl 19.30.

Haj-lajts Årets solister ger en konsert i Hamnparken med highlights ur klassiska operor och musikal. Lördag 5 juli kl 16. Fri entré.

Byrgittakonsert Söndag 3 aug kl 19.30 ges en konsertversion av *Byrgitta* i Klosterkyrkan. Fri entré.

Seminarier och workshops med internationella ledare. Musikteaterns uttrycksmedel blir kreativa studiemetoder i skolan. Ramtid 28 juli - 8 aug. Mer information på: www.vadstena-akademien.org

Opera på studs Improvisationsopera med interaktiv publik på Vadstena Gamla Teater. En operalek med tio unga sångare ledd av regissören Rhoda Levine från "Play It By Ear" i New York. Onsdag 6 aug kl 15 och 18.

Föreställningens längd cirka 3 timmar inkl. 2 pauser. Biljetter: 0143-150 37, 077-170 70 70/www.ticnet.se
Numrerade platser. Förbokning till *Opera på Studer* genom Vadstena-Akademiens kansli 0143-122 29. Observera att rökning inte får förekomma i de historiska föreställningslokalerna. Av hänsyn till artisterna och publiken är fotografering och bandupptagning från salongen inte tillåten. Glöm ej att sätta på mobiltelefonen – efter föreställningen!

Kära visionärer!

Många av Er som jag mött under mina trettiofyra år i Vadstena-Akademien finns kvar i den trogna vänkretsen, i publiken, som mecenater, i styrelsen, som samarbetsparter, i press och etermedia, som bostadsuthyrare och bland beslutsfattare. Många har bytt skepnad och kommit igen i nya yrkesroller. Unga ängsliga sångare blev publikkära artister, en del med världen som arbetsfält. Våra okuvliga konstnärliga ledare Arnold Östman, Torbjörn Lillieqvist, Per-Erik Öhrn, Clas Pehrsson och Anders Wiklund har alla skrivit in sig i historien för musikdramatiska stordåd.

I Vadstena har vi nu en regissör som konstnärlig ledare, Nils Spangenberg. Också en man med obändig vilja och absolut gehör för de yppersta kvaliteterna hos artister, librettister och tonsättare. Han kom med idén till *Tokfursten* (tonsättare Carl Unander-Scharin), vår tids bästa kammaropera! I en andlös takt projekterar han nu fem nyskrivna operor, varav två för en ung publik. Vilken lycka och vilken utmaning för en ny VD! De nya operorna löper nu parallellt med de äldre, som tidigare dominerade repertoaren – oförglömliga tidsresor! Med den långa gemensamma kampen för att låta nya operor födas är det ett känslomässigt vibrerande privilegium att i år få följa operan "Byrgitta" till sitt uruppförande. Och vilka upphovsmän, vilka inter-

preter, vilket team! Var annars i världen finns en skaparkraft som denna?

"Den sångare som inte vill sjunga för barn är inte värd att stå på en scen", säger Nils med emfas. När han tillträdde som konstnärlig ledare år 2000 gav han min dotter Margot i uppdrag att för Vadstena-Akademien under tre år delta i ett europeiskt utbildningsnätverk, RESEO. Detta resulterar i sommar i workshops och seminarier för artister och lärare. Av internationella ledare får de lära hur man i Europa och USA använder musikteaterns uttrycksmedel som kreativa studiemetoder i skolan. Våra unga sångare, utbildningsmässigt jämförbara med stridsflygare, får metoder för att bli "education practitioners", dvs operaintroduktörer. Barnen ges nycklar både till operakonsten och till sin egen kreativitet. Improvisationspi-nisten Peter Winkler skriver "...what we present to the audiences will be lively, interesting and thought-provoking." "Opera på studs" på Gamla Teatern blir ingen vanlig föreställning.

Ni som var med när Ingrid Maria Rappe grundade Vadstena-Akademien för fyrtio år sedan och alla Ni visionärer som stött oss därefter – blev något någonsin som Ni väntat? För Ingrid Maria blev Vadstena-Akademien "mer än hon kunde drömma om". För mig och min familj blev det ett liv. Om min visio-

Nils Spangenberg och Astrid Lande.
Foto: Henrik Rambe.

nära mentor var en entreprenör, så har jag p.g.a. den ekonomiska verkligheten blivit en kreativ förvaltare. Paradoxalt nog har det gällt att ständigt våga "gå ut på den slaka linan" med Ingrid Marias ord i bakhuvudet att "när du tvekar så handla inte". En gordisk knut, som jag åter och återigen tvingats hugga itu. Inget år har varit det andra likt, ingen operaupp-sättning lik en annan. Glad att bli över-raskad för trettiofjärde året, önskar jag publiken och alla medarbetare och stipendiater allt gott för fortsättningen med en ny, varmhjärtad chef, fylld av lust till siffror, övertygande texter och lockande toner. Visioners förverkligande står för dörren.

Astrid Lande, VD

Byrgitta

TONSÄTTARE CARL UNANDER-SCHARIN **LIBRETTO** MAGNUS CARLBRING
DIRIGENT CECILIA RYDINGER ALIN **REGI/BEARBETNING** KARL DUNÉR
SCENBILD/KOSTYM PEDER FREIJ **LJUS** PATRIK BOGÅRDH
KOREOGRAFI ÅSA UNANDER-SCHARIN **MASK** KATRIN WAHLBERG
MUSIKALISKA INSTRUDERARE MAX LÖRSTAD, ERIC SKARBY

BYRGITTA ELISABET STRID **SPEGELN** JENNIE ERIKSSON
ULV/SMÄRTOMANNEN/KARDINAL LARS JOHANSSON BRISSMAN
MÄRTA KARIN BOKVIST **KATARINA/HOVDAM** KATARINA BÖHM
KUNG MAGNUS/PETRUS OLAUSSON/KOMMISSIONÄR HENRIK HOLMBERG
KARL/KOMMISSIONÄR KARL ROMBO **DROTTNING BLANKA** TOVE NILSSON
JORDEMOR/KARDINAL ANNIBALDO CECCANO MARIA SANNER
MAGISTER MATTHIAS/KARDINAL JOAKIM SCHUSTER
SIGVID RIBBING/BISKOP ALFONS AV JAÉN/KARDINAL/KOMMISSIONÄR SAMUEL JARRICK
CLEMENS VI/KORSRIDDAREN/KARDINAL/KOMMISSIONÄR SAMI YOUSRI

CEMBALO/SYNTHESIZER/KISTORDEL URBAN WESTERLUND **VIOLIN 1** MARIA LINDAL-
KLINGFORS (KONSERTMÄSTARE) **VIOLIN 2** REBECCA KARLSSON **VIOLA** KARIN ANCKER **VIOLA**
DA GAMBA KEREN BRUCE **KONTRABAS** ERIK OTTOSSON **BLOCKFLÖJTER** KERSTIN FRÖDIN
BASKLARINETT/KLARINETT JONAS VIKLUND **TRUMPET** ANDREAS JÖNSSON **TROMBON** JESPER
ATTERLING **GITARRER** KENNETH BURMAN **SLAGVERK** ERIK LÅNG

SCENMÄSTARE/DEKORKONSTRUKTÖR CLIVE LEAVER **SCENKONSULT** MARTIN LJUNGBERG **SCENMÄSTARE/REKVISITÖR**
SAMANTHA BONNEVIER **SNICKERI** YLVA AXÉN **SCENASSISTENTER** AGNES BRANTING, OLLE DERNEVIK, STINA HAGDAHL,
ERICA KARLSSON, CARL TIBERG **LJUDTEKNIK** LARS-GÖRAN EHN **LJUS- & LJUDASSISTENT** LOVE OSKARSSON
REGIASSISTENT KARIN ALTHÉN **KOSTYMATELJÉCHEF** SUSANNA HOLMQVIST **MODIST** MICHAELA FEY-JURANDER
KOSTYMSKAPARASSISTENT VICTORIA LEKANDER **KOSTYMASSISTENTER** JOHANNA ENGELBRECHT, ELIN GUSTAFSSON, LINN
LAMBERG, CATRIN THYRSSON **FÄRGARE** KATARINA ANDRÉN

Byrgitta, furstinna av Närke
Ulv Gudmarsson, hennes man
Karl, Märta och Katarina, deras barn
Jordemor, barnens amma
Kung Magnus
Drottning Blanka

Hovdam
Sigvid Ribbing, Märta's man
Magister Matthias, bikt-fader
Peter Olausson, bikt-fader
Smärtomannen
Spegeln

Alfons av Jaén, en spansk biskop
Clemens VI, påve
Kardinal Annibaldo Ceccano
Korsriddaren
Kommissionärer
Kardinaler i konklaven

Akt 1 "Det sakrala kungadömet"

Ouvertyr: Två mötande processioner sjunger "Stabat Mater".

Byrgitta och Ulv i sängkammaren.

Fem kommissionärer diskuterar och ifrågasätter Byrgittas visioner och klosterplaner. En av dem är Magister Matthias som tar henne i försvar och tillkännager att han ska bli det tänkta klostrets prior.

Ulv och Byrgitta vid Ulvåsa strand. Märta frågar Jordemor varför modern spåker sig. Byrgitta och Ulv talar om sina gemensamma framtidsplaner.

Kungen och drottningen väntar besök. Magnus är oroad över Sigvid Ribbing's framfart på Östersjön medan Blanka drömmer sig tillbaka till barndomens Namur. Byrgitta och Ulv gör entré. Under middagen diskuterar Byrgittas klosterplaner och ideér om ett korståg. Senare beslutas att Märta ska giftas bort med Ribbing i hopp om att en allians ska lugna honom. När Ribbing dyker upp erbjuds honom Märta's hand och att leda kungens korståg.

Byrgitta biktar sig för Matthias. Hon plågas av samvetskval för att hon lovat bort Märta till Ribbing.

Karl besöker sin sjuke far. Han berättar att Ribbing har vänt kungen ryggen.

Märta försöker lugna en rasande Ribbing som känner sig lurad av kungen, Byrgitta och Ulv.

Byrgitta vid Ulvs dödsbädd.

På slottet hånar kungen Byrgittas uppenbarelser. Han lovar dock Karl att hon ska få ett kloster om korstågen i Ryssland blir lyckade.

Byrgitta välsignar korstågets fana. Ulv dör.

Akt 2 "Revelaciones"

I en uppenbarelse möter Byrgitta Spegeln och Smärtomannen. Hon berättar om sina upplevelser för Matthias.

Matthias försöker övertya de skeptiska kommissionärerna om att Byrgittas uppenbarelser är sanna. De föreslår att han ska vända sig till påven.

Matthias framför kommissionens tvivel. Byrgitta blir ursinnig på omgivningens misstänksamhet och rasar mot Matthias, kungen och prästerna. Hon möter sin nya bikt-fader Peter Olausson. De planerar en resa till Rom.

Akt 3 "Avignon och Rom"

I Avignon kungör Clemens VI den påvliga bullan Unigenitus som initierar avlatshandeln med motiveringen att påven förfogar över och kan föra vidare Kristus, Jungfru Marias och döda helgons överskott av goda gärningar.

Petrus Olausson och Byrgitta söker i Rom upp påvens ställföreträdare kardinal Annibaldo Ceccano. De lämnar förslaget till klosterorden samt ett hotbrev där Byrgitta förutspår påvens död.

Byrgitta och Petrus Olausson möter Alfons av Jaén och ber honom sammanställa och redigera hennes uppenbarelser. Dottern Katarina anländer. Påvens död, såsom den förutspått av Byrgitta, meddelas.

Konklav då en ny påve måste väljas. Ingen av kardinalerna vill ta på sig uppdraget, men till slut väljs Urban VI.

Den nyttnämnde påven godkänner Byrgittas klosterorden som bär hennes namn. Katarina blir klostrets priorinna.

Epilog:

Katarina och biskop Alfons delar ut Byrgittas relikier.

Vågar vi kalla det kärlek?

Ur Arbetsdagboken, september 2001

”Ulv som lämnar Byrgitta i början. Jesus som substitut. Kroppen är trasig, kroppen är död, hon står vid stranden och barnen dör i dammen vid Alvastra kloster ser hon hur barnen i vattnet dör och himlen speglas i det stilla vattnet och barnet är bakom hennes egen spegelbild i vattnet och himlen är däruppe, det är som ser hon barnet i himlen och hon hör sig själv tala med sig själv. Hon reser iväg från sig själv. Hon står mitt emellan sig själv och himlen är en del, det stilla vattnet en annan. Jag kan se hur hon självsuggeras, hur himlen och vattnet och hon som är där emellan blir till ett. Någoting. En röst. Hon är två Byrgitta med en röst. Så överlever hon och kroppen och hjärtat.”

”Vändpunkten ligger förborgad i hjärtat av kvinnan i mitten av dramat. Mitten är utåtrörelsen. Byrgitta är en pulsar som blinkar i vitt i rött; rymden som omger allting är kompakt svart. Rymden är ljus. Jag ritat en karta som etsas i en plåt som är en stor port av vitt stål av svart stål. I förgrunden rör sig soldater i svarta rustningar och mantlar, i bakgrunden knäböjer Byrgitta intill spegeln och tilltalar sig själv: 'Biet är litet och ändå så klokt.'”

”Jag talar om två olika saker. Striden med mannen, krigaren, och den inre konflikten i Byrgitta. Men det stora målet är detsamma. Vågar vi kalla det kärlek? Målet återfinns i sådana fall på två plan, först det högre, det av frälsarpatos och kristendom färgade: Mänsklig frid och kärleksgemenskap. Som en politisk fråga om makt och maktens övergrepp är det spelbart. Och sedan går vi ned på Byrgittas personliga plan, hon skriver: ”Gör mitt hjärta/ brinnande av kärleks eld/ så att allt däri/ som är dig emot/ måtte sopas bort/ som aska i en/ blåsande storm”. Love, love, love. Den där stormen återkommer i hennes texter, som bild. Storm, blåst, oväder. Det förbannade regnet. Himmel som ej längre är hud, hav som inte kan kysas. På sin dödsbädd blandar hon i uppenbarelserna in minnen från tidiga äktenskapliga situationer, hur brudgummen gömmer sig för bruden, för att göra hennes åtrå starkare. Men nu är allting aska och regn. Birgittas udde är vindpinad och träden står svarta och det är oktober november och slottet är kallt och tomt och allt är av sten och eld och mörker och aska.”

”Tematisk grund: Att förändras och gå vidare. Att efter sorg, av livskraft, fortsätta vidare in i något nytt, något annat. Livet är en seg tillställning. Att skapa är också ett skede av ständig föränderlighet. Man är larv först, sedan puppa, och sist (?) fjäril. Faktisk grund: Byrgitta gifter sig som trettonåring, får tidigt åtta barn, flyttar in i ett litet slott, Ulvåsa, hennes man Ulv är statsman, han dör; Byrgitta genomgår en kris och hittar en inre styrka (eller skälkning), som tar sig uttryck i att hon får sällskap av röster – änglar, Jungfru Maria, Kristus. Hela tiden dessförinnan måste känslan dock finnas (och etableras) av att hon är någon annan; känslan av att vara utanför, höra en annan plats till.”

Magnus Carlbring, librettist

Att skapa ett nytt original

Nils Spangenberg: Vad var det i den här historien som fick dig att känna att du ville göra den här sortens musik?

Carl Unander-Scharin: Jag skulle vilja säga livet. Birgitta är inte enbart symptomatisk. Hon går inte segrande ur striden utan hennes liv är i stort sett en nedåtgående kurva. Att hennes efterlängta klosterorden äntligen ser ut att bli verklighet mot slutet av hennes liv är ingenting hon tar in eller blir särskilt glad över – livet har i stort sett runnit ifrån henne. På det viset är hon en antihjälte. Samtidigt som medeltiden alltid har intresserat mig har det varit roligt att ha de allmänmänskliga känslorna i hennes liv som motvikt.

Nils: Historien om Birgitta är dold under motstridig forskning och lager av religiös rekvisita. Hur väljer man fokus?

Karl Dunér: Ja, det mesta som är skrivet om henne är tidsbundet och oavvärbart. Hennes högst motsägelsefulla karaktär trängs in i förminskande, falska eller åtminstone trånga utrymmen där hon beskrivs som feminist, fredsmäklare, en mild åttabarns mor och så vidare. Ja, till och med att beskriva henne som en så kallad stor författare kan upplevas tveksamt vid närmare granskning. För att svara enkelt kan jag säga att jag tagit fasta på just detta – det motsägelsefulla i hennes personlighet. Att hon till exempel samtidigt för-

söker mäkla fred och påskynda kors-tåg. Att hon har en kolossal drivkraft och ändå låter sig styras av andras vilja. Eller att hon med närmast omutlig kraft går till attack mot hierarkiska strukturer bara för att underkasta sig andra. Mest fascinerande är förstås hennes starka karaktärsdrag, hennes vrede, hennes skapande kreativitet, oräddhet och brist på sentimentalitet. Har hon en fiende får hon en uppenbarelse där personen ska få ett ”så kraftigt slag att mörken rinner ur kroppen” och syndarna, dom ska ”falla som snö ner i helvetet” eller att Rom, denna vid tiden depraverade stad, borde ”plöjas upp som en åker”. När den ena dörren stängs öppnar hon strax en ny. Från den svenske kungen och den världsliga makten till påvedömet och den andliga makten. Visst är det lätt att reducera hennes gärning genom att säga att lite blev av eller att hon var politiskt naiv eller att få förutsägelser slog in. Kvar finns ändå denna alldeles speciella urkraft. Detta och det politiska maktspelet runt om har varit mitt fokus.

Carl: Vi har fokuserat mer på den mänskliga dramatiken än på hagiografier, det vill säga rena helgonlegender. Men även om vi har försökt vara historietrogena är det i första hand ett konstnärligt förlopp. Verklighetens två Peter Olausson har blivit till en roll som lånat sidor från två tämligen olika his-

toriska personligheter (med samma namn) och vissa förlopp har skärpts, till exempel brytningen mellan Magister Matthias och Birgitta som blivit en viktig brytpunkt i operan.

Nils: Medeltiden ger associationer till riddare i rustning och Birgitta i hustrudok. Hur tänkte du när du skapade scen-bilden?

Peder Freilij: För att frigöra sig och göra något eget måste man skapa sig en ny värld. Det handlar inte om att göra den bästa kopian utan om att skapa ett nytt original. När det gäller *Byrgitta* så vet vi ju inte med säkerhet hur det såg ut på medeltiden. Vi har bilder, men var det så det såg ut? Teater, musik och all form av konst är sin egen verklighet. För att få frihet skapar man något helt annat.

Nils: Beskriv musiken.

Cecilia Rydinger Alin: Det finns arkaiserande moment; vi förs bakåt i tiden med hjälp av klanger som ger associationer till gammalkyrkliga introitus och till recitativsång där man upphäver taktstrecken och reciterar på det sätt man gjorde då. Men vi är definitivt i nutid. Klangvärlden är kärv, men rymmer samtidigt stor skönhet och det finns partier av rytmisk komplexitet. Sångpartierna är alla expansiva. De är skraddarsydda för just dessa röster och det gör att de ligger oerhört väl till för alla sångarna.

Carl: Min förhoppning är att någonting av särskildheten hos de röster som sjunger i uruppförandet här i Vadstena gör partierna personliga och att något av det lever kvar om verket görs en annan gång, av andra personer. Därför är det också en sådan förmån att få skriva för verkliga personer och inte för en "tänkt sopran" eller för en "tänkt tenor". Något av deras klang och personlighet sipprar in i det jag skriver.

Cecilia: Sedan har vi en mycket intressant instrumentalbesättning. Vi spelar inte barockstämt, men vi har en barockviolin, blockflöjt, cembalo och viola da gamba som en slags historisk kärna. Ensemblen spänner över århundraden, instrumentkombinationen – bl.a. gitarrrens medverkan – ger möjligheter till fantastiskt spännande klanger. Det musikaliska grundmaterialet är fantasieggande och ger utrymme för ytterligare inspiration.

Nils: Vi talar om gamla instrument, men i förhållande till Birgitta är de ouppfunna.

Carl: Birgitta har funnits i människors medvetande i sjuhundra år och på så sätt blir instrumentensemblens utseende en sorts epokernas vittnesbörd med instrumenten som tidsvittnen. Framförallt ville jag sätta ihop musikerensemblen på samma sätt som sångarensemblen sattes ihop. Instrumentalbesättningen har alltså att göra med de personer som spelar instrumenten.

Nils: Hur ser arbetsprocessen ut?

Tonsättaren
Carl Unander-Scharin
och regissören Karl Dunér.
Foto: Lars Johansson Brissman.

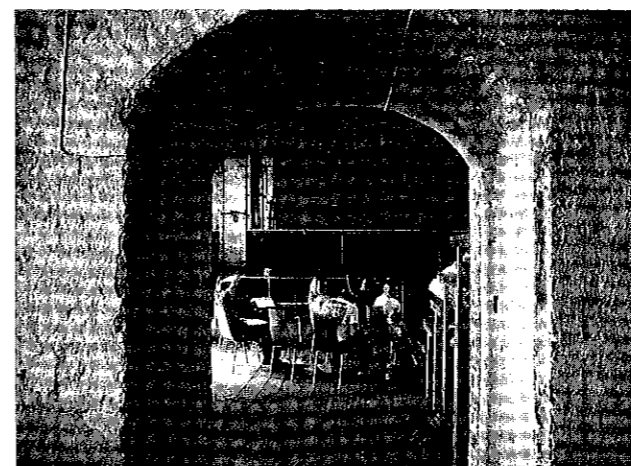
Karl: Vi började med en djupdykning i texter av och om henne. Tillsammans kom vi fram till huvudpunkter, karaktärer och händelseförlopp. Magnus Carlbring skrev på detta ett libretto, ett råmaterial, som jag bearbetade ensam eller tillsammans med Carl och Magnus. Scener försvann och tillkom i takt med att vi kom närmare själva huvudgestalten Birgitta. Under tiden började Carl skriva musiken. För mig är det ett alldeles särskilt arbete ofta står jag framför en färdig, absolut, text eller redan bunden musik – här växer verket fram mer som i ett lagarbete.

Carl: Jag har svårt att skriva musik om jag inte kan tänka på någon som ska göra den. I det här fallet tog det tid att få fram instrumentensemblens personal och då är det svårt att skriva. Sångarna besatte vi däremot för närmare två år sedan. Jag är väldigt petig, ja vi kan säga klåfingrig, med texten. I samarbete med librettisten och regissören sker en

ständig transformation av ursprungslibrettot. Magnus och jag har jobbat ihop förut och brukar säga att librettot som levereras till beställaren är en sak och det libretto som har tonsatts en annan. Sångarna och texten är två poler emellan vilka det uppstår en typ av spänningsrelation som gör att jag kan skriva. Processen är ett fantiserande kring människorna som ska sjunga och den text jag har i bakhuvudet.

Nils: Är det handikappande att veta att de här sångarna, de unga akademisterna, ska vara här i Vadstena och måste få ett längre stycke att sjunga för att utvecklas?

Carl: Tyvärr blir det en ojämnhet. Går man för långt åt andra hållet blir man enormt bakbunden. Men samtidigt är ett visst sådant tänkande nyttigt för verkets variation. Det skulle vara lockande att låta Birgitta sjunga hela tiden för hennes texter är ju det enda verk-

Repetition i
Bröllopsalen.

liga material vi har. (Förutom att vi i detta fall faktiskt tonsatt en autentisk påvebulla och en hel del annat roligt...). Artisterna vet ju från början att en del roller är mindre och andra är större så jag tror inte att någon känner sig trampad på tårna.

Cecilia: Och vi har körpartierna.

Carl: Ja, det var något vi frågade om under provsjungningarna: tycker du att det är kul att sjunga i kör? En person som aldrig sjungit i kör eller inte tycker om det hade förmodligen inte varit med.

Nils: Vilken prägel kan man som första dirigent ge ett verk?

Cecilia: Till att börja med har man den unika förmånen att få arbeta tätt med tonsättaren. Ofta är ju kompositören död och då får man umgås lite telepatiskt och via partituret försöka lista ut vad han har tänkt musikaliskt, in-

strumentalt och musikdramatiskt och därefter göra ett detektivarbete tillsammans med regissören, sångarna och orkestern. Här har vi Carl som sitter en meter bakom oss under repetitionerna och vi kan bara vända oss om och snabbt lösa rent praktiska synpunkter kring tempi eller nyanser. Verket ligger framför oss nu i ett partitur, men det är inte riktigt färdigt än eftersom vi fortfarande utforskar materialets möjligheter tillsammans.

Nils: Gäller inte det även kompositören eftersom notbilden är otroligt approximativ? Kan det uppstå dimensioner som får det att svindla för dig som tonsättare också?

Carl: Ja, absolut. Både igår och idag har sångarna gjort något de själva uppfattat som fel, men som jag tycker är bra idéer. När jag uppmanar dem att göra så tvekar de; "men det är ju inte riktigt den tonen som står". I dag flyttade en sån-

gare textunderläggningen på ett sätt som personen inte var medveten om, men som gjorde att det klingade friare och då gjorde vi så. Jag ser inte på min utsaga som något absolut ofelbart eller ristat i sten. När musikerna kommer hit kommer detta att ske i ännu större utsträckning för då kommer vi verkligen att kunna laborera med hela materialet.

Nils: Så fort någon tar ton händer det någonting.

Carl: Ja, det är det som är kärnan i den här konstformen. Det uppstår till och med i så noga noterade verk som Puccinis operor som är fulla av implikationer och anvisningar med tenorton och fördröjningar och så vidare. Det är precis som du säger, att notbilden egentligen inte är så mycket att ha. Jag tror att inspelningar kommer att bli allt viktigare för dokumentationen av verk – och hur dom är tänkta att framföras. Där blir det en skillnad jämfört med musik som tillkom innan man kunde spela in och där det inte finns någon möjlighet att peka på hur man kan tänkas ha gjort.

Cecilia: Egentligen är det mest intressanta det som händer mellan tonerna, i mötet mellan oss. Tillsammans med tonsättaren ställer vi frågor, har synpunkter och ändrar. Men det händer också något i det ordlösa, i vårt utbyte av impulser och i det skapande som vidtar när vi fyller partituret, själva grundmaterialet, med våra liv.

Sammanställt av Hanna Fjällman

Karin Bokvist, mezzosopran

Märta
16-åriga Karin Bokvist går sånglinjen på Södra Latins gymnasium i Stockholm. Hon har tidigare gått Adolf Fredriks musikklasser.

Katarina Böhm, mezzosopran

Katarina/Hovdam

Född 1968 i Södertälje. **Studier** Adolf Fredriks musikklasser, Stockholms musikgymnasium, Operastudio '67. Studier för prof. Paul Schilhawsky, Salzburg, och prof. Paul Hamburger, London. **Engagemang** Ett flertal roller vid Operastudio '67. Don Ramiro i *La finta giardiniera* vid Studio Lirico, Italien. Frilansande konsertsångerska med bl.a. Radiosymfonikerna, Malmösymfonikerna och Tallinn Chamber Orchestra. Sångerska/skådespelerska vid TeaterStudio Lederman i Stockholm i bl.a. *Mozart versus Salieri*, *Rocken* och *Ur Virginia Woolfs dagbok*. Titelrollen i Vadstena-Akademiens *Arnala – kastad i havet* 2002. Turné med Rikskonserter till Lettland och Litauen 2003. **Stipendier** Kgl. Musikaliska Akademien, Drottningholmsteaterns vänner, Konstnärsnämnden, Crafoord, Ingrid och Magnus Allander.

Jennie Eriksson, sopran

Spejeln

Född 1973 i Sandviken. **Studier** Musikhögskolan i Piteå, Operastudio '67. Börjar i höst på Operahögskolan i Stockholm. **Engagemang** Solist på Norra Cyperns musikfestival. Korist i Drottningholms slottsteaters *Trollflöjten* 2002. Titelrollen i uruppförandet av Tomas Wikenius opera *Singoalla* i Sandviken 2001. Gjorde bl.a. Pamina i *Trollflöjten*, Sofie i *Rosenkavaljeren* och Eurydike i *Orfeus och Eurydike* på Operastudio '67. Konsert- och kyrkosångerska. **Stipendier** Frimur-

rare Barnhus-direktionen i Göteborg, Gunvor Göransson Kulturstiftelse, Bucanfonden i Sandviken, Crafoord.

Samuel Jarrick, baryton

Sigvid Ribbing/Biskop Alfons av Jaén m.fl.

Född 1974 i Stockholm. **Studier** Adolf Fredriks musikklasser, Stockholms musikgymnasium, Birkagårdens folkhögskola, Kgl. Musikhögskolans sångklass, Operastudio '67. Operahögskolan i Stockholm, examen 2003. **Engagemang** *Spöket med trumman* vid Vadstena-Akademierna 1996. Masetto i *Don Giovanni* och Vilotto i *Trohetens pris* på Läckö Slottopera samt Guglielmo i *Così fan tutte* på Folkoperan och Opera på fortet i Karlskrona. Har på Operahögskolan bl.a. sjungit Högtalaren i *Kejsaren av Atlantis*, Marcello i *La Bohème* samt Bill Botten i *En midsommarnattsdröm*. **Stipendier** Lasse Lönndahls stipendium, Kgl. Musikaliska Akademien, Mannheimer Swartling, Crafoord, Familjen Gustaf Tobisson's Stipendiefond, Malin Wählstrand.

Lars Johansson Brissman, baryton

Ulv/Smärtomannen/Kardinal

Född 1973, uppvuxen i Stockholm. **Studier** Adolf Fredriks musikklasser, Stockholms musikgymnasium, Birkagårdens folkhögskola, Kgl. Musikhögskolan. Operahögskolan i Stockholm, examen 2001. **Engagemang** Konsertsångare. Solist med Tönu Kaljuste, Estniska Filharmoniska Kammarkören och Tallinns Kammarorkester i Estland, Tyskland, Italien och USA. Flera radioinspelningar, bl.a. *Kung Eriks visor* med Radiosymfonikerna samt skivinspelningar, bl.a. *Hertig Magnus och sjöjungfrun* (Naxos). Vadstena-Akademierna 1999, 2000 och 2002: Jommellis *Kortspelarna/De blåsta rivalerna*, Hallströms *Hertig Magnus och sjöjungfrun* (titelrollen) och Haydns *Elds-*

vådan. Edvard/Lars i uruppförandet av Carl Unander-Scharins *Hummelhönung* på Kgl. Operan/Vasan 2001. På Folkoperan Donner i *Rhenguldet* och Wotan i *Lilla Rhenguldet* 2001 samt Guglielmo i *Così fan tutte* 2002. **Stipendier** Konstnärstvingen, Kgl. Musikaliska Akademien, Joel Berglunds och Kristina Nilssons stipendiefonder, Crafoord, Märta Christina Vahlquist.

Henrik Holmberg, tenor

Kung Magnus/Peter Olausson/Kommissionär

Född 1973 i Västerås. **Studier** Operastudio '67, Kulturamas konservatorielinje. Operahögskolan i Stockholm, examen 2003. **Engagemang** Larmare i *Staden* på Kgl. Operan 1998. Roller i Offenbachs *Pariserliv* på Kgl. Operan/Vasan och Ferrando i *Così fan tutte* på Opera på fortet i Karlskrona. På Operahögskolan har han bl.a. gjort Soldaten i *Kejsaren av Atlantis*, Tom Rakewell i *Rucklars väg*, Rodolfo i *La Bohème*, titelrollen i *Faust* och Kasper Flöjt i *En midsommarnattsdröm*. Tenorsolist i *Judas Maccabaeus* i Södertälje och Orffs *Catulli Carmina* i Uppsala. Solist med Sveriges Radios Symfoniorkester bl.a. i uruppförandet av Gunnar Buchts *Panta Rei* i Berwaldhallen. **Stipendier** Kgl. Musikaliska Akademien, Nicolai Gedda, Mannheimer Swartling, Familjen Gustaf Tobisson's Stipendiefond, Aina Brundin & Rune Orrtegens stipendiestiftelse för unga operasångare, Confidencen, Crafoord.

Tove Nilsson, mezzosopran

Drottning Blanka

Född 1971 i Stockholm, uppvuxen i Bjuråker, Hälsingland. **Studier** Kapellsbergs Musikskola, Kulturama, Kgl. Musikhögskolan, Operastudio '67. Operahögskolan i Stockholm, examen 1999. **Engagemang** Flera uruppföranden av nyskrivna operor. Carl Unander-Scha-

rins *Lysistrate* med Operahögskolan på Folkoperan, Karin Rehnqvists *Sötskolan* på Regionteatern Blekinge-Kronoberg 1999. Catharina Backmans *Porträttet* på Malmö Musikteater och Hovteatret i Köpenhamn 2000/2001. Nicklausse/Une Voix i Operahögskolans *Hoffmanns äventyr* på Vasan, Tredje Dam/Tredje Gosse i *Trollflöjten* på Confidencen och Dottern i Fredrik Österlings *Elin/Helena* i Skövde. 2001 Signe Hebbe i Björn Runeborgs *Provet* i Hebbevillan i Södertälje. Konsertsångerska, bl.a. altpartier i många sakrala verk. Solist med bl.a. Jönköpings Sinfonietta och Västerås Sinfonietta samt flera radioinspelningar. **Stipendier** Leif Söderströms Minnesfond, Konstnärsnämnden, Hälsinge-Hambons stipendium, Hudiksvalls Kommuns Kulturstipendium, Crafoord.

Maria Sanner, alt

Jordemor/Kardinal Ceccano

Född 1977 i Täby. **Studier** Musikkonservatoriet i Falun, solistdiplom vid Kgl. Musikhögskolan. **Engagemang** Bachs *Johannespassion* i Örebro Konserthus, Bachs *H-mollmessa* i Tonhalle Zürich, solist med Eric Ericsons Kammarkör i Sverige, USA och Tyskland i verk av bl.a. Sofia Gubaidulina och Bach. Solist med Sveriges Radios Symfoniorkester och Radiokören i konserter direktsända i P2 från Berwaldhallen (*Händels Dixit Dominus* och Rosenbergs *Den heliga natten*) samt ett stort antal kyrkokonserter. Zita i *Gianni Schicchi* på Kgl. Musikhögskolan. Medverkat i två skivinspelningar, Bachs *Juloratoriet* och Badings *Maria*. Ger våren 2004 diplomkonsert i Stockholms konserthus med Kgl. Filharmonikerna. **Stipendier** Alfvén-stiftelsen, Kgl. Musikaliska Akademien, Täby kulturstipendium, Frimurarorden, Anders Sandrews Stiftelse, Crafoord, Magnus Vahlquist.

Karl Rombo, tenor

Karl/Kommissionär

Född 1976 i Stockholm. **Studier** Adolf Fredriks musikklasser, Stockholms musikgymnasium, Birkagårdens folkhögskola, Kgl. Musikhögskolans sångklass. Börjar andra året på Operahögskolan i höst. **Engagemang** *Eldsvådan* vid Vadstena-Akademierna 2002, Tom Snut i Brittens *En midsommarnattsdröm* på Vasan 2003. Korist på Folkoperan, där även Don Curzio i *Figaros bröllop*, advokat Barnave i Börtz *Marie-Antoinette* och Parpignol i *La Bohème*. På Kgl. Operan/Vasan *Ett foto av självaste Isaren*, Gherardo i *Gianni Schicchi* under Sixten Erhling på Kgl. Musikhögskolan samt titelrollen i Kapp-säckoperans *Prins Törnros*. Solist vid en rad konserter, bl.a. i Sveriges Radio P2. **Stipendier** Folkoperans Vänner, Crafoord, Ingrid och Magnus Allander.

Joakim Schuster, basbaryton

Magister Matthias/Kardinal

Född 1975, uppvuxen i Stockholm. **Studier** Adolf Fredriks musikklasser, Södra Latins musikgymnasium, Birkagårdens folkhögskola, Kgl. Musikhögskolans sångklass. Går nu en operadiplomutbildning på Royal Academy of Music i London. **Engagemang** *Bassiano* vid Vadstena-Akademierna 2001, Greven i Roslagsoperans *Figaros bröllop*, Arne Dahlquists *De sju döds synderna* med Sörmlandsmusiken, slav/präst i *Trollflöjten* på Drottningholms slottsteater 2002, Littore i RAO:s uppsättning av *Poppeas kröning*. Korist i *Kristina från Duvemåla* och *Chess*. Sjungit i ensemble dels med Janne Schaffer och Björn J:son Lindh, dels i instrument- och vokalensemblen Villancico. Många kyrkokonserter och konserter vid Kgl. Musikhögskolan. **Stipendier** Crafoord, Kgl. Musikaliska Akademien, Sixten Gemzeus stipendium, Ulla Avefalk.

Elisabet Strid, sopran

Byrgitta

Född i Malmö 1976. **Studier** Malmö musikgymnasium, privata studier för Karin Mang Habashi. Har avslutat tredje året på Operahögskolan i Stockholm. **Engagemang** Flera uppsättningar med amatöraoperagruppern Opera Semplice i Malmö. Första damen i *Trollflöjten*, Tatjana i *Eugen Onegin* och Elizabeth Bennet i *Stolthet och fördom* vid Skånska Operan 1997-1999. Santuzza i *Cavalleria Rusticana* på Opera på Mejeriet i Lund 1999. Korist i *Trollflöjten* vid Drottningholms slottsteater 2002. Antonia i *Hoffmanns äventyr* på Kgl. Operan 2003. **Stipendier** Jenny Lind 2000, Christina Nilsson 2003, Anders Walls Girosta-stipendium, Leif Söderströms Minnesfond, Drottningholmsteaterns vänner, Crafoord, Ingrid och Magnus Allander.

Sami Yousri, bas

Clemens VI/Korsriddaren/Kardinal m.fl.

Född 1971 i Norrköping. **Studier** Hagaskolans musikklasser, De Geerskolans musikgymnasium, violinpädagogisk examen Kgl. Musikhögskolan, Teater- och Operahögskolan i Göteborg. **Engagemang** Titelrollen i *Omar Al Juans tre våldsamma passioner* och *den erotiska manskören* på Pusterviksteatern 2002. Kajafas m.fl. i GöteborgsOperans *Jesus Christ Superstar* 2001/2002. *Strändernas svall* vid Vadstena-Akademierna 2001. Baron Douphol i *La Traviata* på Folkoperan, Sarastro i *Trollflöjten* och *Döden i Kejsaren av Atlantis*. Har medverkat i *De sju döds synderna* samt *Historien om en soldat* på GöteborgsOperan. Konsertsångare i bl.a. Händels *Messias*, Mozarts *Requiem* och S-D Sandströms *Moses*. **Stipendier** Göteborgs konserthusstiftelses, Cantorum's musikstipendium, Norrköpings kulturstipendium, Carl Larsson-stipendiat 2000, Crafoord, Märta Christina Vahlqvist.

Carl Unander-Scharin, tonsättare
Studier Musikhögskolan (Kyrkomusiker-, Musiklärar-, och Körpedagogklasserna), Operahögskolan i Stockholm samt elektroakustisk musik vid EMS i Stockholm. **Engagemang** Tonsättare och sångare. Har huvudsakligen komponerat verk med vokala inslag, ofta i en elektroakustisk kontext; operor och dansverk. Sångengagemang vid bl.a. Folkoperan och Drottningholms slottsteater. Ingår i Kgl. Operans solistensemble. **Verk** Unaserket *I pekfingerets förlängning* (1991) uruppfördes på Dansens Hus och spelades på Moderna Dansteatern i Stockholm. Radiooperan *Mannen på Slutningen* (1991) i samarbete med poeten Katarina Frostenson deltog i Prix Italia 1992. Det multimediala dansverket *Pumpgröpen* (1992) uruppfördes på Dansens Hus. Operan *Tokfursten* (1996), Vadstena-Akademiens beställningsverk, uruppfördes på Vadstena slott, gästade Kulturhuvudstadsåret 1998 – på Confidencen – och spelades in på CD (Caprice CD22046). Sångcykeln *Figurer i ett landskap – sångcykel för radiomediet* (1997), koncipierad kring röststartister och deras olika sätt att använda sina röster, fick ett särskilt omnämnande i Prix Italia och utgavs på CD (EORCD001). Operan *Lysistrate* (1998) uruppfördes av Operahögskolan i Stockholm på Folkoperan och spelades även i Oslo 2002. Skrev under 1998 och 1999 huvudsakligen kör- och kyrkomusik; *Mässa vid Höst* och *Tx: Mäster Eckhart*. Operan *Hummelhonung* (2001), Kgl. Operans beställningsverk, uruppfördes på Vasan i Stockholm. *Qivittoq* (2002), ett interaktivt dansverk för solodans, soloröst och elektronik, inbjöds till en presentation på den internationella dansfestivalen i Monaco. I november har dansfilmen *Elevation*, koreografi Åsa Unander-Scharin, premiär på SVT.

Magnus Carlbring, librettist
 Verksam som författare, poet, librettist och skrivare. **Studier** Litteratur- och filmvetenskap, idéhistoria vid Stockholms universitet. **Författarskap** Debut 1983 i W&W:s antologi *Grupp 83*. Helt egen debut 1985 med *Lit de Parade* (prosa och poesi). Därefter *Folk i Centrum* (prosa) 1988 samt diktsamlingarna *Svarta hål* 1986, *Kärleken* 1991, *Sandstott 1997*, *Sånger vid E4:ans avfart* 1999 och *När vi somnar tillsammans* 2002. **Libretton** Carl Unander-Scharins operor *Tokfursten* (efter Elgard Jonssons roman, libretto skrivet med Nils Spangenberg och Carl Unander-Scharin, Vadstena-Akademierna 1996), *Lysistrate* (efter Aristofanes komedi, Operahögskolan i Stockholm 1998) och *Hummelhonung* (efter Torgny Lindgrens roman, Kgl. Operan 2001) samt libretto till Reine Jönssons *Strändernas svall* (efter Byvind Johnsons roman, Vadstena-Akademierna 2001). **Stipendier/Priser** Tidningen VI:s litteraturpris 1999, Stockholms läns landstings kulturstipendium 2001, Lorenzo da Pontestipendiet (Vadstena-Akademierna 2001).

Cecilia Rydinger Alin, dirigent
Studier för prof. Jorma Panula och prof. Eric Ericson i Stockholm. **Engagemang** Verksam symfoni-, opera- och kördirigent. Vann Kgl. Operans tävling för unga dirigenter juni 1991. Chefdirigent vid Musikteatern i Värmland 1994-98. Dirigerade där flera uppmärksammade föreställningar, t.ex. Janáček's *Jenufa* och Wagners *Den flygande holländaren*. Återvände och gjorde *Valkyrian* (1998) och *Tristan och Isolde* (2000). Har dirigerat vid bl.a. Kgl. Operan, Folkoperan, Dalhalla, Operahögskolan och Norrlandsoperan samt gästdirigerat de flesta av de svenska och nordiska symfoniorkestrarna. Leder sedan 1988 kören Allmänna Söngen i

Uppsala med vilken hon gjort CD-inspelningar, utlandsturnéer och vunnit internationella körtävlingar. Sedan 1998 anställd som lektor i orkesterdirigering vid Kgl. Musikhögskolan i Stockholm. Nästa säsong är hon bl.a. engagerad för *Hoffmanns äventyr* med Den Jyske Opera i Aarhus och på turné.

Karl Dunér, regissör
 Född i Lund 1963, uppvuxen i Stockholm. Verksam som frilansregissör sedan 1985. I urval: **Dramauppsättningar** *I väntan på Godot* 1990, *Perec* 1991, *Kort Dröm* 1993, *Vigseln* 1995, *Trevalds Önskan* 1997, *Lyckliga Dagar* 1998 och *Slutspel* 1999 på Dramaten. **Operauppsättningar** *Krapp Opera* (Kulturhuset 1988), *Euridice* (Drottningholms slottsteater 1997) samt *Hummelhonung* (Kgl. Operan/Vasan 2001). **Radio-teater** senast *Sjömannen, Mulla Nasrullins bedrifter* och *Mästaren Ma*. **Kortfilmer** Bl.a. *Swedenborgs orgel* 1994. **Utställningar** *Sällskap I-VII*, galleri Andreas Brändström, Sthlm 97/98, *Dykarklocka I-III* (för riksutställningar "3D+"), Bryssel, Berlin, Dublin -01, *Zeitspiel*, Nordiska ambassaden i Berlin mars -01, *Yokohama Art Triennale* 2001 september -01 (*Sällskap*), Saatchi & Saatchi, Tokyo oktober -01.

Peder Freij, scenograf
Studier Konsthögskolan (målerilinjen) i Stockholm 1981-86. **Engagemang** Verksam som scenograf för film, teater och dans. *Hummelhonung* på Kgl. Operan 2001 samt en rad andra produktioner, bl.a. *I väntan på Godot* och *Vigseln* på Dramaten. Scenografi till flera av Mats Eks uppsättningar, bl.a. *Andromaque* på Dramaten 2002 samt en rad andra teater- och dansuppsättningar; *Meninglösa hagar*, *Dans med nästan*, *Hon var svart*, *Ljusvarelser*, *Rök*, *På Malta*, *Törnrosa*

och *Appartement* (Paris 2000). Också verksam som konstnär, bl.a. offentliga utsmyckningar. Har med Karl Dunér genomfört projektet *Sällskap*, en kombination av måleri, skulptur, teknik och teater som visats i Sverige, Tyskland (Berlin) och vid Yokohama Art Triennale 2001 i Japan.

Patrik Bogårdh, ljusdesigner
Engagemang Ljusdesign på Stadsteatern i Stockholm (augusti 1996 - maj 2003) *Jonas är du dum eller Romeo & Julia i Sarajevo*, *Dr Kokos kärlekslaboratorium*, *Stella*, *Rabarbers*, *Rum med sol*, *Speed the plow*, *Sårskorpor*, *Rocky*, *Mamman som inte visste...*, *Hampa*, *Som ni vill ha det*, *Stack* samt *Den arabiska natten*. Ljusdesign: Turné EMA Telstar/Riksteatern *Rocky* (2001). Tekniker, Stadsteatern 1991-92, Belysningsmästare Dramaten 1992-96. Ljusdesign på Boulevardsteatern *Flickor* (2001), *Censorn* (2002). Ljusdesign & Scenbild *Målden mellan sterna* (2001) i Kulturhuset/Hörsalen. Turnétekniker m.m. vid Mercurius Teatern/Skaraborgs Länsteater sommaren 1988.

Åsa Unander-Scharin, koreograf
Studier Koreografutbildning och Danspedagogisk utbildning vid Danshögskolan. **Dansverk** Ett flertal dansverk för bl.a. Dansens Hus, Moderna Dansteatern, Kulturhuset, Dansstationen i Malmö, Dansmuseet och SVT. Bland verken märks *Qivittoq* (premiär Moderna Dansteatern 2002), *Tanke Mönster och Tomrum* (premiär Dansstationen i Malmö 2000) och *Orfeus klagan* solokoreografi för en industrirobot (premiär Dansmuseet 1998). I höst har tre nya verk premiär: filmen *Elevation*, musik Carl Unander-Scharin (SVT nov 2003), Stravinskis *Petrusjka* och *Preludier* av Debussy med pianisten Roland Pöntinen (Dansens Hus dec

2003). Flera av verken har visats utomlands, bl.a. i Danmark, Finland, Litauen, Nederländerna, Frankrike, Monaco, USA och Mexiko. **Koreografiska uppdrag** Vid Vadstena-Akademierna: *Claudius* och *Messalina* 1989, *Il Girello* 1991 samt *Tokfursten* 1996/1998, Nobelbanken 1995 och *Fanfar* till Svensk Forms 150-årsjubileum 1995. **Stipendier** Konstnärnämnden, Stockholms stads kulturpris, Sollentuna kommuns kulturstipendium, Anders Sandrew och Carina Ari.

Katrin Wahlberg, maskör
Studier Södra Latins Musiklinje, maskörelev på Stockholms stadsteater, IT- och mediautbildning. **Engagemang** Har skött maskeringen vid ett femtontal produktioner på Vadstena-Akademierna och varit anställd vid Musikteatern i Värmland, på Pistolteatern och på Fria Teatern. Maskör vid Stockholms stadsteater sedan 1989. Har arbetat på Kgl. Operan, Teaterhögskolan i Stockholm, Kronobergs länsteater, Operahögskolan i Stockholm samt med Stockholms Barocksolister och på Drottningholms slottsteater. Har även arbetat med *Kristina från Duvemåla*, filmproduktioner samt filmerukmakari.

Susanna Holmqvist, kostymateljéansvarig, tillskärare
 Född 1965 i Stockholm. **Studier** Utbildad herrskräddare. Teaterkostymens historia vid DI samt korsettsömnad. **Engagemang** Skapat kostymer åt bl.a. Teatergruppen Strålarna och Komedigruppen i Vadstena samt guidernas kostymer och dräkter till nattvandringar på Vadstena slott. Kräddare för *Così fan tutte* vid Västerås sinfonietta och bl.a. Börtz *Marie-Antoinette*, *La Traviata* och *Jeppe på berget* på Folkoperan. Kräddare till Dramatens produktioner 1999-200, bl.a. *Cyrano* och *Spökonsten*, samt till *Chess* på Cirkus

2001-2002. Tillskärare och ateljéchef på Sörmlands Musik och Teaters uppsättning *Dollys beautyshop* 2003. Chef för Vadstena-Akademiens kostymateljé sedan 1992. Bosatt i Vadstena där hon har ett eget skrädderi.

Max Lörstadius, musikalisk instuderare
Utbildning Solistdiplom vid Malmö musikhögskola 1994 samt repetitörsutbildning vid Operahögskolan i Stockholm 1997-99. **Engagemang** Framförallt verksam som frilansande operarepetitör, bl.a. Värmlandsoperan, Göteborgsoperan, NorrlandsOperan, Folkoperan och Operahögskolan.

Eric Skarby, musikalisk instuderare
 Född och uppvuxen i Uppsala. **Engagemang** Verksam som kammarmusiker, repetitör och solist. Har bl.a. varit engagerad som pianist i pjäsen *Masterclass* på Dramaten, vid ett flertal skivinspelningar av Kgl. Operan, Folkoperan, Radiokören och Eric Ericsons Kammarkör. Har arbetat på Operahögskolan och som musikalisk ledare på Kulturamas operautbildning. Har senaste året bl.a. arbetat med *Chess* på Cirkus, turnerat med Rikskonserter i Norge, Sverige och Baltikum samt framträtt som solist i Per Lundkvists 1:a pianokonsert. Medverkar i Vadstena-Akademierna för sjunde året.

Annica Sandh, producent
Studier Kulturvetarexamen samt studier vid Grafiska Institutet. **Engagemang** Tidigare arbetat på GöteborgsPosten. Startade och drev Göteborgs universitetsteater 1997-2000, främst som scenograf. Vid Vadstena-Akademierna: 2000 scenograf *Hertig Magnus och sjöjungfrun* samt scenograf/produktionsassistent för borggårdskonserten *Richard*. 2001 VD- och produktionsassistent. Anställd som producent sedan 2002.

Foto: CU-S/CRA/Mats Bäcker, MC/William Carlbring, KD/Anders Roth, PF/Cbwe Leaver, PB/Maria Herlin, AS/Gunnar Lande

Heab Byggställningar AB

Telefon: 013-16 30 25

KulturTeknik
Show &
Teater Ljus

Vi valde
KulturTeknik
som Ljusleverantör

013 - 10 18 00 — www.kulturteknik.se

Kulturteknik och Heab Bygg stöder Byrgittaoperan.

De Aderton
Sponsormedlemmar i Vadstena-Akademien

*De Aderton är ett informellt nätverk med syfte att ge
Vadstena-Akademien ett långsiktigt stöd.*

De Aderton är ett informellt nätverk för företagsmöten. Utgångspunkten är att långsiktigt stödja Vadstena-Akademien, dels ekonomiskt, dels genom att vara goda ambassadörer för verksamheten.

De Aderton samlar aktiva i vitt skilda verksamheter. Tillsammans med Vadstena-Akademien sprider vi kultur som stimulerar tanken – till varandra, till de anställda i våra företag, till invånarna i Östergötland och till dem som besöker vår region.

För oss i De Aderton är det värdefullt att kunna bistå alla de unga sångare och musiker som vill skapa sig en framtid i operans värld. I snart fyra decennier har de sökt sig till Vadstena-Akademien för att under ett par sommarmånader utforska musikteaterns uttryck. För dem är det ett privilegium att få göra detta i en rik kulturmiljö. För oss i De Aderton är det ett privilegium att få njuta av resultaten - originella operauppsättningar, som uppmärksammas i rikspress och i radio även utanför landets gränser.

Namnet De Aderton alluderar på Svenska Akademiens ständiga ledamöter och har främst symbolisk betydelse. Långsiktigheten i engagemanget är viktigare än antalet medlemmar. En rad högtintressanta företagspresentationer har gett mersmak. I höst träffas vi på TermoRegulator i Motala för att både informera oss om plåtindustrins villkor och om hur musikteaterns uttrycksmedel kan bli kreativa studiemetoder i skolan, vilket är en högprioriterad regeringsfråga. Därefter ses vi hos Östgöta Enskilda Bank/Danske Bank i Linköping. Då deltar Vadstena-Akademiens dirigent i sommar, Cecilia Rydinger Alin. Hon är efterfrågad för sin förmåga att ge inblickar i det konstnärligt kreativa ledarskapet och hur vi i företagsvärlden kan inspireras av detta. Kanhända blir det i vinter också repris på förra årets uppskattade besök på Kungliga Operan, då KPMG generöst öppnade dörren för oss till en oförglömlig föreställning med en rad framstående artister, som en gång var i Vadstena i början av sin karriär.

Harald Bengtsson, direktör
Östgöta Enskilda Bank/Danske Bank

Lars Jagerfelt, direktör
SAAB AB

Östgöta Enskilda Bank/
Danske Bank
SAAB
BT Industries
CloettaFazer
Innova Kontorsutveckling/
Carl Lamm Partner
EWAB Engineering
Expert Invest
Hallbeck & Partners
Intentia Sverige
KPMG
Orstadius
Pensionat Solgården
Sectra
Specialfastigheter Sverige
Tekniska Verken i Linköping
TermoRegulator
Vadstena Klosterhotel
Östgöta Brandstodsbolag
Östgöta Correspondenten

18

Barn och operaslott

pilotprojekt i Östergötland

Teckning: Lars Guth.

"Vad det språk stenar tala verkar likt långa stråkdirag ur en djup violoncell! Det är vid ett stort byggnadsverk, som rymden fylldes av den atmosfär, som skapat tonerna, och vari konstnären levde, av det liv som en gång pulserat och med hammarlag på hammarlag trängt in i stenen, och blivit kvar där."

Så skrev stadshusarkitekten Ragnar Östberg om Vadstena slott i början av förra seklet. I detta "Sveriges första operahus" fick Ingrid Maria Rappe den vision som ledde till Vadstena-Akademiens grundande. Sedan dess är vårt mål att levandegöra den historiska miljön. Vadstena Turistbyrå har genom sina äventyrsvandringar sedan flera år öppnat slottets dörrar för barnen – nu vill vi med musikteaterns hjälp bidra till att fylla salarna med lekfullhet och lust!

Vi deltar med glädje i det fortsatta arbetet med visionen för slottets användning. En arbetsgrupp för samordnade insatser på Vadstena slott har bildats med länsstyrelsen i Linköping som bas.

I denna grupp deltar Vadstena-Akademiens tillsammans med Statens fastighetsverk, Riksantikvarieämbetet, Vadstena kommun och regionförbundet Östsam. Stiftelsens framtidens kultur har gett ett planeringsbidrag och en förhoppning har uttryckts att arbetet skall leda till en infrastrukturell utveckling av kulturen i regionen.

De fantastiska akustiska och sceniska förutsättningarna både inne i slottet och på borggården gör att Vadstena-Akademiens mål är självklart: en operaborg vid Vätterns strand, likt den som finns i Savonlinna i Finland och årligen lockar stora historiesugna, kulturhungeriga skaror!

Tack

till donatorer och fonder

Studierna vid Vadstena-Akademiens möjliggörs till mycket stor del av stipendiebidrag från privata donatorer och fonder. Vadstena-Akademiens ledning tackar för förtroendet att efter samråd med fondgivare och donatorer få glädjen att fördela stipendierna i operaverksamheten. I år vill vi särskilt tacka Crafoordska stiftelsen som under flera decennier bidragit till sångarnas vistelse i Vadstena. Sommaren 2003 har stipendierna fördelats till följande:

Medverkande i Byrgittaoperan:

Ingrid och Magnus Allanders fond: sångaren Elisabet Strid samt tre musiker.
Ulla Avelk: sångaren Joakim Schuster.
Crafoordska stiftelsen: samtliga sångare.
Magnus Vahiquists stipendier: sångaren Maria Sanner samt två musiker.
Märta Christina Vahiquists stipendier: sångaren Lars Johansson Brissman samt två musiker.
Malin Wählstrands stipendier: sångaren Samuel Jarrick samt tre musiker.

Medverkande i barnoperasatsningen:
Helge Ax:son Johnsons stiftelse och **Ingrid och Magnus Allanders fond:** sångarna i workshopsprojektet.

Stipendiet till minne av Ingrid Maria Rappe, Vadstena-Akademiens grundare
Vid pressläggningen av programboken är det ännu ej klart vem som tilldelas detta stipendium. Det beslutas vid Föreningen Vadstena-Akademiens Väners årsmöte.

Musikdramatiken, med alla sina beståndsdelar, används i många länder som kreativt verktyg i ordinarie undervisning. Vi skulle önska att så blev fallet i Sverige också (- vi vet att det finns på sina ställen t.ex lärare som gör "write an opera"-projekt med elever...) och erbjuder under sommarens seminarium en mötesplats för idéutbyte.

Under seminariets gång skapas, med inspiration från de presenterade metoderna, varianter på möjliga introduktionssätt omkring två nybeställda operor. Man arbetar också med det specialbeställda utarbetade studiematerialet. Deltagarna får ta ställning till och vara med och utforma hur barns och ungdomars första möte med konstformen opera ska se ut.

Med internationella inspiratörer och svenska dito som vi fått anmälningar från, bl.a Suzanne Osten (Unga Klara i Stockholm) och Maria Sundqvist (Operaverkstan i Malmö), har vi förhoppningar om att diskussionens vågor skall gå höga vid Vätterns strand i sommar!

Vadstena-Akademiens vill använda metoderna i ett pilotprojekt med två operor: *En tonårsrytare om identitetsfrågor*, "Huvudsaken", vill vi spela under skollåret. Den föregås av *workshops i klassrummen* och av *ett operalaboratorium*, som låter eleverna pröva konsten interaktivt. Laboratoriet skall sedan ingå i *en äventyrsresa genom salarna på Vadstena slott*. Ända till operans värld, "Planeten Opus Opera", vill vi locka barn med familjer. Medskapande och interaktivitet är ledord. Projekteringen av operorna är klar.

Vi vill med dem sätta fart på ett hjul som snurrar vidare i skolvärlden. Vi vill fortsätta ge kurser för både lärare och professionella artister, som får varva operascenerna med klassrummen – ett helt skrä av karismatiska, välutbildade, kreativa operaintroduktörer vill vi på sikt erbjuda den svenska skolan.

Margot Lande
projektledare "utveckling av opera för barn och unga"

"Words can only take you so far. There is an empty space in your heart - and that is where the music goes!" Tatiana 8 år, citat från Miss Levine

Vi vill bidra till att förverkliga regeringens vision om en rikare skolgång för alla – även för dem som "inte tror att de kan". Vi vill dela med oss av allt spännande som finns i musikteatern om inläring, memorering, stresshantering, rollanalys, samarbete och uttrycksformer.

Vi vill förverkliga visionen om ett Operaslott i Vadstena – fyllt av stoff för upplevelsebaserat lärande. Redan 2004 hoppas vi att en stor scen på borggården skall manifesteras platsen för Akademiens operaskapande och utvecklingsarbete under 40 år!

Vi tackar för all hjälp vi fått så här långt. Vår tilltro är stor till att det finns många fler som vill bidra till att förverkliga visionerna. Alla kontakter är välkomna!

Nils Spangenberg
regissör/högskoleadjunkt
konstnärlig ledare

Vi tackar för de särskilda projektbidrag vi fått hittills:

Gertrude och Ivar Philipsons Stiftelse för finansieringen av deltagandet i Reseo-arbetet under tre år och för bidrag till text och ton till ett av verken mm. **Stiftelsen framtidens kultur** tackar vi för initiala bidrag till projektering och producent under ett år. **Statens kulturråd** har gett ett tonsättarbidrag och har genom **Stiftelsen Östgötamusiken** möjliggjort musikernas medverkan. **Östsam** stöder skolintroduktionen i Östergötland. **Barbro Osher Pro Suecia Foundation** bidrar till kursledarnas resor. **Vi söker resterande finansiering av pilotprojektets fortsättning.**

Artister som uttagits till den första fortbildningen till "kreativ operaintroduktör": Sångare: Madeleine Barringer Båge,

Musikdramatik och kreativitet

nya verktyg för undervisning i grundskolan

Under tre intensiva seminariedagar, fre 1 - sön 3 augusti, presenteras tre operainroduktionsmetoder "i ett nötskal" Föreläsningar belyses med praktiska övningar. Inspirerande inblickar ges i fortbildningsworkshops för artister och lärare (som startar i veckan före seminariehelgen eller fortsätter efter den). Ramtid 28 juli - 8 aug.

1) "Kreativ operainduktör" – en ny fortbildning för artister

Regissören Thomas de Mallet Burgess och tonsättaren Lynne Plowman har, genom the Education Department of the Royal Opera House, Covent Garden, inbjudits att presentera hur man arbetar med operainduktion i England. Bl.a. ges utbildade artister nycklar och verktyg att själva, i team, utforma workshops. Utrustade med en "toolbox" (övningar av mångahanda slag, med vilka man arbetar med musikdramatikens alla beståndsdelar) kan artisterna vara oerhört flexibla och lyhörda. Deltagarnas skaparkraft och idéer tas till vara med förbluffande resultat både i form av egna "mini-operor"/collage och av individuellt lärande. I England finns det idag ett helt "skrä" av artister som tränats och fått kunskaper att utföra också denna typ av arbete. De är en uppskattad resurs i skolor och anlitas av operahuset för kreativa publikmöten i någon form inför alla typer av produktioner. Vi vill med denna artistutbildning dra nytta av att de varit verksamma med dylikt i 20 år. Vår förhoppning är att de svenska operahuset inspireras att anlita de utbildade introduktörerna - som vi och Östgötamusiken ska göra inför en ny ungdomsopera.

2) "Dramatisk Interpretation" – musikdramatik i skolan

Markus Kosuch presenterar metoden som han varit med och utvecklat i Tyskland (där opera är inskrivet i läroplanen för grundskolan!) i ett samarbete mellan Staatsoper Stuttgart och universitetet i Oldenburg. Metoden går ut på att elever ges ingångar till verk innan de ser det, genom egen instudering, rollanalys etc. Eleverna arbetar, tillsammans med artister och lärare, med delar av operan "som om de varit del av ensemblen". Förhållandet text/musik undersöks. Deltagarnas egen utveckling med tolkningsarbete står i fokus. I denna workshop får lärare och artister pröva på att använda metoden. Man arbetar med för varje verk speciellt utformade studiematerial. Arbete med ett klassiskt verk och ett nyskrivet exemplifieras. 26 operor finns det material till idag. Vi är nyfikna på det 27:e materialet som beställts till sommarens workshop.

Opera på studs!

En operalek för barn och vuxna. Tio unga sångares och musikers nya färdigheter i improvisation prövas - av publiken, som får bestämma vad som ska hända på Vadstena Gamla Teater: onsdagen 6 aug. kl. 15 och 18!

3) "Operaimprovisation" – med en interaktiv publik

Rhoda Levine, regissör och Peter Winkler, pianist från *Play it by Ear* i New York, exemplifierar hur de till barns förtjusning skapar "instant opera" där barnen själva till stor del står för "librettot". Kopplingen mellan de egna orden och operamusikens uttrycks-kraft är häftig. En sprudlande workshop leder fram till några framföranden med en ung publik på Vadstena Gamla Teater - "Opera på studs"! Under seminariedagarna får man ta del av föreläsningar och inledande träning. För de unga artisterna som deltar är detta en förövning inför en "interaktiv barnopera" - publiken får påverka handlingsförloppet och vara medskapande.

Illustration av Tomas Jönsson

Daniel Buckard, Johan Hallsten, Anna Hanning, David Johansson, Lars Johansson Brissman, Mia Karlsson, Maria Sanner,

Världsledande operainspiratörer

med metoder från England, Tyskland och USA

Thomas de Mallet Burgess är född i England men bor i USA där han nu är gästprofessor. Han registrerar opera, musikal och talteater runtom i Europa och USA på scener som Wexford Opera Festival och Royal Opera House Covent Garden. I Sverige har han satt upp *La Traviata* på Malmö Opera och Musikteater. Han har lång erfarenhet av att arbeta med musikteater som undervisningsverktyg, bl.a. från Guildhall, English Touring Opera, Welsh National Opera och Covent Garden. Författare till boken "The Singing and Acting Handbook - games and exercises for the performer".

"Young people come fresh to new music with no prejudices about what they might hear or create. Their view that music is about telling stories, creating atmosphere and excitement matches mine!"
L. Plowman

Lynne Plowman har sedan 1995 etablerat sig som tonsättare med allt från kammarmusik till helaftonsverk. Operan *Gwyneth and the Green Knight* blev en stor publik- och kritikersuccé 2002 som även spelats av bl.a. Royal Opera House Covent Garden 2003. För närvarande skriver hon en ny opera med premiär i Wales 2005. Lynne Plowman arbetar ofta med kompositionsprojekt för skolor i samarbete med författare och medverkande. Hon undervisar vid Royal Welsh College of Music and Drama samt universitetet i Cardiff och är även verksam som flöjtist.

Conny Thimander, Karin Westberg. Musiker: Susanne Axelsson, Olof Boman, Emelia Erlandsson, Mattias Nilsson, Beata

Markus Kosuch är sedan 1992 verksam som lärare på operahuset, universitet och lärarutbildningscentra i Tyskland och Schweiz. Han ledde "Jungen Oper der Staatsoper Stuttgart" 1995-2001. Han är regissör och kompositör samt utbildad gymnasielärare i musik, matematik, pedagogik och psykologi. Han är en av grundarna av det europeiska utbildningsnätverket RESEO och ISIM - Institut für Szenische Interpretation von Musiktheater - och undervisar nu i Dramatisk Interpretation vid europeiska operahuset, t.ex. vid Finska Nationaloperan. Han har publicerat studiematerial för en rad operaverk.

"Young people quit only being consumers of a performance. After having developed their own Dramatic Interpretation the students are involved in the artistic process."
M. Kosuch

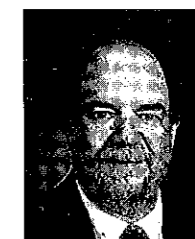

Mötesplats Vadstena Gamla Teater Den lilla landsortsteatern - byggd innanför klostermuren och intakt sedan 1847 - får långväga gäster.

Rhoda Levine är regissör/koreograf med uppdrag on och off-Broadway, i Londons West End och vid operahuset världen över. 2003 gör hon bl.a. uppsättningar vid New York City Opera och Glimmerglass Opera. Hon har skrivit åtta barnböcker och libretti till kompositörerna L. Berio och S. Hollingsworth. Hon har varit lärare vid Yale School of Drama, Juilliard School och Curtis Centre. Nu undervisar hon bl.a. vid Barnf Institute, Manhattan School of Music och Northwestern University. Hon är ledare för improvisationsgruppen Play It By Ear och har erhållit The National Institute of Music Theatre Award.

"-What do you do when you're really angry? -I call my mother a dumb dumb stupid! An instant aria with those words included follows. -What about the next character? What emotional state is he or she in?"
R. Levine lecture

Peter Winkler undervisar i musik vid universitetet i Stony Brook, New York. I mitten av 60-talet blev han förälskad i Beatles och Motownmusik vilket lade grunden till ett livslångt förhållande till populärmusiken, både som musiker och akademiker. Detta ledde senare vidare till musik- och improvisationsteater. Sedan 1995 ingår han som pianist i Rhoda Levines operaimprovisationsgrupp Play It By Ear. Han är även verksam som kompositör och förenar ofta populärmusik och klassisk tradition i sina verk som t.ex. "Requiem Aeternam" och "Partita for Baroque Ensemble".

Barn och Opera

verklighet och visioner

Debatten går hög. Hur skall nedskärningar i skolan, som främst drabbar de svaga eleverna, motverkas? Kultur i skolan står högt på regeringens åtgärdslista. Vi gläder oss att få presentera nya, roliga studie- och inlärningsmetoder från EU och USA.

Sedan år 2000 har Vadstena-Akademien deltagit i ett europeiskt utbildningsnätverk, **Reseo**. 17 operahus och några universitet hade då gått ihop för att utbyta erfarenheter (EU Kultur 2000). Nu tre år senare deltar 35 operahus från 16 länder i nätverket! **Vad är bakgrunden till denna boom?**

Vid europeiska operahus finns s.k. "education departments". Där utarbetas bl.a. studiematerial för den ordinarie skolan. Med utgångspunkt i både klassiska och nya operaverk tar man fram pedagogiska metoder, som tillvaratar både studieteknik och tematik. Dessa används i t.ex. SO-ämnen och språk, alltså inte enbart i musik och drama! Man ger artister fortbildning till "education practitioners", opera-introduktörer som sätter igång studiearbetet i skolorna. Lärarna erbjuds kompetensutveckling. Man ger eleverna nycklar inte bara till konsten utan till eget kreativt skapande. Introduktionsarbetet skiljer sig helt från gängse marknadsföring. Det har ett vidare syfte...

I Skottland får 20.000 barn tillsammans med professionella artister uppföra ett nytt operaverk varje år enligt en speciell metod som nu tagits över i Finland med stor succé. Ett "education kit" knyter an arbetet med uppsättningen till de flesta andra ämnena i skolan.

I England har regeringen i vår beslutat ge varje klass i alla statliga "secondary schools" i hela landet en CD-rom, "In2arts: Opera". Där stöder nu näringslivet satsningen på kultur i skolan. Man har insett betydelsen av kreativitetsutvecklande undervisning. Den tekniska utvecklingen har gjort att fakta är tillgängliga för alla – nu gäller det att lära sig analysera/värdera/samarbeta/kommunicera.

Utbytet av deltagandet i Reseo är överväldigande och omvälvande. Vi har deltagit i nätverket i två arbetsgrupper; "Teaching modules" och "Artist training" – båda anknyter till Vadstena-Akademiens huvuduppdrag att ge unga artister utvecklingsmöjligheter. Fil.dr Karin Helander, chef för Centrum för barnkulturforskning vid Stockholms universitet, har i en utvärdering karakteriserat Vadstena-Akademiens projekt som "innovativt och nydanande, särskilt vad gäller det internationella kontaktnätet och utvecklandet av interaktiva tekniker. Det är angeläget att projektet ges resurser att fullfölja de mål som anges i projektbeskrivningen. Utbildningen av opera-introduktörer är viktig..."**)

*) "Embracing music: In2arts allows pupils to explore how opera is formed. Addictive" Times

***) Karin Helanders utvärdering finns i sin helhet på www.vadstena-akademien.org

Workshops och seminarier i Vadstena i sommar. Ett resultat av Reseo-deltagandet är att Vadstena-Akademien kan erbjuda seminarier och workshops för artister och lärare tillsammans 28 juli – 8 augusti 2003.

Ledare är några av världens främsta på området. **Thomas de Mallet Burgess** och **Lynn Plowman** från England utbildar "education practitioners" – högskoleutbildade frilansartister får en ny roll i samhället. Från Tyskland kommer **Markus Kosuch** som visar lärare och artister hur musikdramatik kan användas som pedagogiskt verktyg i undervisning enligt metoden "Dramatisk Interpretation". Från USA kommer **Rhoda Levine**. Vid New York City Opera har hon arbetat med barn med svåra hemförhållanden. Hon leder gruppen "Play it By Ear" och har skapat begreppet "Instant opera", en improvisationsmetod, som tillvaratar barns kreativitet. Hur demonstreras av tio modiga svenska unga operasångare understödda av improvisationspianisten **Peter Winkler** på Vadstena Gamla Teater i "Opera på studs" 6 aug.

Intresset för sommarens workshops är stort. Till vår **seminariehelg 1 - 3 aug** är sjuttio deltagare klara. Seminariehelgen är öppen för alla intresserade (- efter anmälan!).

Söderberg. Från Stiftelsen Östgötamusiken: Magnus Bagge, Cecilia Langemark, Dan Larsson, Bela Tarrodi, Rolf Ullbrandt.

Repertoar 1964-2002

Internationella Vadstena-Akademien för sång- och instrumentalmusik grundades 1964 av sångläraren Ingrid Maria Rappe. De första tre årens studier för internationellt erkända lärare resulterade i ett stort antal konserter. 1967 började man med hela operauppsättningar. Under Arnold Östmans konstnärliga ledning utvecklades grundidén för Vadstena-Akademiens repertoar. Stipendiaterna skulle få arbeta med för publiken okända verk: framforskade äldre operor som inte spelats i modern tid och nyskrivna beställningsverk.

V-A år **Tonsättare, Librettist, Verk (År).**

1967 **C. W. Gluck, Die Maieknigin/Vår drottningen. G. B. Pergolesi, F. Genarantino, La serva padrona/Ett litet huskors** (1733)

1968 **D. Cimarosa, G. Bertati, Il Matrimonio segreto/Det hemliga äktenskapet** (1792)

1969 **H. Purcell, N. Tate, Dido and Aeneas** (1869). **C. Monteverdi, T. Tasso, Combattimento di Tancredi e Clorinda/Tancredis och Clorindas kamp** (1624)

1970 **V. Mazzochi/M. Marazzoli, Clemens XI, Il Falcone/Falken** (1639).

1971 **A. M. Abbastini/M. Marazzoli, Clemens IX, Dal male il bene/Av ont kommer gott** (1653). Gästspel på Drottningholmsteatern. **L. Thybo, A. Östman** (efter Karin Blixen), *Den odödliga historien* (1971), gästsp. i Danmark.

1972 **P. Gaveaux, Le traité nul/Äktenskapsfifflet** (1793), turné i Stockholms parkteater. **E. Eyser, B. Schültt, Drömmen om mannen** (1972).

1973 **F. Provenzale, A. Peruccio, Il schiavo di sua moglie/Sin hustrus slav** (1678). **E. Eyser, T. Lillieqvist, Hjärter kung eller trägen vinner** (1973). Birgittamusik: **S. G. Schönberg, Den heliga Birgitta, Jag är himmelens drottning/Regina celi** (1973). **L. Thybo,**

Den heliga Birgitta, Rosa rorans bonitetem (1973). **S. D. Sandström, S. Arnér, På Finsta sommaren år 1316** (1973).

1974 **F. Provenzale, A. Peruccio, Stellid-aura** (1678). **S. E. Bäck, Ö. Sjöstrand, Just då de längsta skuggorna...** (1974). **D. Cimarosa, Lo spozo senza moglie/Bruden som försvann** (1784). **E. Eyser, Axel Strindberg, Sista resan** (1973).

1975 **A. Stradella, A. Ansaldo, San Giovanni Battista/Salome** (1675). **A. Stradella, Lo Stufarolo/Han som vet bättre. Hjärter kung** (se 1973), *Sista Resan* (se 1974). **L. J. Werle, T. Danielsson, Flower Power**, samarb. Musikdram. skolan. Gästspel i Tyskland och Österrike.

1976 **O. A. Thommessen** (efter Isidore Ducasse), *Hermaphroditen* (1976), gästspel i Norge. Balettafton på slottet: *Efterbilder - studie i rörelsedissonans, Fuga i stillhet* (1900-t). *Salome* (se 1975), repris med TV-inspelning.

1977 **G. Tricarico, F. Sbarra, La generosità d'Alessandro/Alexanders ädelmod** (1662). *Fantasi för dansare* (1977).

1978 **L. Leo, G. Gigli, Genevief/Genoveva** (1741). Musik, sång och dans från medeltid och renässans Westra Aaros Stadspjäppare, I Saltarelli dansare.

1979 **A. M. Abbastini, Clemens IX, La Bal-**

dassara/La comica del cielo/Skådespelerskan som kom till himlen (1668), TV-insp.

1980 **W. W. Glaser, J. Thurber, Frihetens klockor eller Björnarna och aporna** (1980), gästspel i Västerås. **B. Sjöberg, H. Eisler m.fl., K. Tucholsky, B. Sjöberg m.fl. Idyll & Cabaret**, turné till Folkets Husföreningarna.

1981 **B. de Dia, B. de Ventadorn, G. de Bornéith m.fl. Joy d'amour** (1100-1300-tal). **A. Stradella, G. B. Giardini, La Susanna/Susanna** (1681)

1982 **M. Marazzoli, Clemens IX, Det mänskliga livet** (1600-t, 1982), *Nådens triumf* (1656). **O. A. Thommessen, T. Lillieqvist, Det är vi som är musiken** (1982). **T. Lillieqvist, Hjärtats länk och glädjens knopp** (1800-tal).

1983 **C. Ditters von Dittersdorf, C. F. Bretzner, Opera Buffa eller Svartsjukan rasar** (1798). **J. Peri, L. Rossi, C. Monteverdi, Fångenskapens fåglar: Sagan om Orfeus** (1600-t). **I. Nörholm, D. Buxtehude, C. G. Carissimi, Maria Stuart** (1600-t). **E. Eyser, T. Lillieqvist, Balladen om Gustav Vasa** (1973). **J. J. Fux, E. Eyser, T. Lillieqvist, Fångenskapens fåglar/O Rondinella che tal volta (1700-t, 1983)**

1984 *Opera Buffa*, repris med TV-insp (se 1983). **E. Duni, L. Anseaume, Le peintre amoureux de son modèle/Målaren förälskad i**

Sångare 1964-2002

sin modell (1757). **L. Horváth** (efter Poes The Oval Portrait), *Frostblomma i ett nostalgiskt universum* (1984).

1985 I lejonhjärtats tecken: **A. Düben d.y., C. L. Seigny**, *Ballett bemängd med sång/Narvabaletten/Ballett meslé de chants heroïques* (1701). **G. H. Stölzel**, *Tobakskantaten* (1690-1749). **G. F. Telemann, J. S. Müller**, *Miriways* (1728). **A. Lindblad, F. Dannström m.fl., P. D. A. Atterbom, T. Lillieqvist m.fl.**, *Nära oxögat/Herr Regnstrand, som ni behagar* (1820-1960). **J. Foroni m.fl.**, *Berthas piano* (1855).

1986 **A. Melani, F. Acciaiuoli**, *L'empio punito/Don Juan 1669* (1669). Barocka uppståg: **A. Scarlatti, F. Silviani**, *Palandrana e Zamberlucco* (1716). **G. Orlandini, A. Salvi**, *Serpilla e Bacocco* (1719).

1987 Tre operor om kärlek: **Anon**, *Daniel i lejongropen* (1640-t). **S. G. Schönberg**, *Höga visan* (1986). **I. McQueen, I. Bergkwist**, *Judith och Holofernes/Line of Terror* (1987). **D. Cimarosa, G. B. Lorenzi**, *Il marito disperato/Den gifte stackar'n* (1785).

1988 **I. Hallström, F. Hedberg**, *Hertig Magnus och sjöjungfrun* (1867). **K. Eiriksdóttir, M. L. Ramnefalk**, *Någon har jag sett* (1988). *Den gifte stackar'n* (se 1987), repris med TV-inspelning. "Vadstena-Akademien 25 år", radiosänd jubileumskonsert i Berwaldhallen.

1989 **C. Pallavicini, F. M. Piccioli**, *Mesalina* (1680). **R. Keiser, H. Hinsch**, *Claudius/Der verdammte Staat-Sucht oder der verführte Claudius* (1703). *Någon har jag sett* (se 1988), repris, gästspel på Island, TV-inspelning.

1990 *Hertig Magnus och sjöjungfrun* (se 1988), repris med TV-inspelning. **Tricarico, Stötzl, Purcell m.fl., T. Lillieqvist, R. Rydholm**, *Möss och muser* (1600-1900-t).

1991 **J. Forssell** (efter K. Procopé), *Riket är Ditt* (1991). **J. Melani, F. Acciaiuoli**, *Girello* (1668), dockspelsopera, ett flertal gästspel i Sverige och utomlands med Wasa Marionettopera.

1992 **H. Purcell, C. Pehrsson, V. Monaco-Westerstahl** (efter *Stormen*), *Prosperos dröm* (1690-tal). **J. F. Reichardt, C. F. W. Gotter** (efter *Stormen*), *Die Geisterinsel/Andarnas ö* (1798). *Riket är Ditt* (se 1991), repris med TV-inspelning.

1993 **A. Stradella, C. Villifranchi**, *Artemisia/Il Trespulo tutore* (1679). **F. Paër, G. Foppa**, *Mjölarna/I molinari* (1805).

1994 **D. Cimarosa, G. Mililotti**, *Kärlekens missöden/I sdegni per amore* (1776). **S. Mossemark, L. Wassrin** (efter Jonas Gardell), *Fru Björks öden och äventyr* (1994), TV-inspelning, gästspel i Göteborg.

1995 **T. Rangström, T. Ragnström d.y.**, *Då brann den fördärliga elden* (1995). **G. Donizetti, A. L. Tottola**, *Det lyckosamma sveket/Il fortunato inganno* (1823).

1996 **G. Benda, C. F. W. Gotter** (efter Marmontels *Silvain*), *Walder* (1776). **C. Unander-Scharin, N. Spangenberg, M. Carlbring** (efter Elgard Jonsson), *Tokfursten* (1996).

1997 **N. Jommelli**, *Lockfågeln/L'uccelatrice* (1750), *Don Falcone* (1754). **C. Ditters von Dittersdorf** (efter Goldonis *Conte*

Caramella), *Spöket med trumman/Das Gespenst mit der Trommel* (1794). **I. Hallström, F. Hedberg**, *Liten Karin* (1897), uppsättning på Kalmar Teater, TV-inspelning.

1998 **C. Unander-Scharin**, *Tokfursten* (1996). Gästspel vid Stockholm Europas Kulturhuvudstad'98 på Confidencen, Ulriksdals slottsteater.

1999 **N. Jommelli**, *Kortspelarna/La conversazione* (1774), *De blåsta rivalerna/I rivali delusi* (1752). **F. Provenzale, A. Perrucci**, *Stellidaura* (1678).

2000 **J. D. Zander, C. Envallsson**, *Kopparslagaren* (1761). **I. Hallström, F. Hedberg**, *Hertig Magnus och sjöjungfrun* (1867).

2001 **C. Pallavicino, M. Noris**, *Bassiano* (ca 1680). **R. Jönsson, M. Carlbring**, *Strändernas svall* (2001).

2002 **J. Haydn, P. Berggren, A. Ginsburg**, *Eldsvådan (Die Feuersbrunst)* (1773, 2002). Tidsströmmar – tre operor om oss (2002): **J. Nordin, M. Tikkanen**, *Arnaia – kastad i havet*, **Y. Q. Arkvik, E. Ström**, *Du får inte gå*, **P. af Malmberg-Ward, M. Nilsson**, *Vill ni ha ett frostigt pären?*

Ett trettiotal av uppsättningarna har sänts i radio. Den nionde TV-inspelningen skedde 1997. CD spelades in av *Tokfursten* på Caprice records 1998. CD spelades in 2000 av *Hertig Magnus och sjöjungfrun* av Vadstena-Akademien och Norrköpings symfoniorkester i samarbete med Sveriges Radio för Naxos.

Besök vår hemsida
www.vadstena-akademien.org
för mer information.

A

Kristin Aabel 92, Magnus Ahlström 01, 02, David Aler 86, 88, 89, 92, Iréne Almén (Sheaff) 78, 79, Staffan Alveteg 00, Elisabeth Ander 69, 70, Viveka Anderberg 75, Katarina Andersson 94, Maria Andersson (Sloth) 85, Mats Andersson 74, Pia-Lena Andersson 88, 89, 90, Curt Appelgren 74, Metin Ardel 88, 90, Marie Arnet 97, Anna Artursson 01, Britt Marie Aruhn 70, 71, 72, Leif Aruhn-Solén 99, Lars Arvidson 91, 92, 94, 95, Björn Asker 69, 70, Wenche Aukner 67, 68, Mikael Axelsson 87, 88, 89.

B

Mark Bartholdsson 85, 86, 87, 88, Annika Bartler 74, Maria Bastrup 02, Mikael Bellini 86, 87, Carolina Bengtsdotter Ljung 96, 98, Kerstin Berggren 67, 68, Iwar Bergkwist 80, 89, Maria Bernhardsson 97, Gunnar Birgersson 91, 92, Jeanette Bjurling 91, 92, 95, Kerstin Bohman 67, Ingela Bohlin 00, 01, 02, Eva Boström 69, 70, 71, Margareta Brilioth 94, Ingemar Braennstroem 75, Magdalena Bränland 97, Kirsten Buhl-Fredriksen 64-66, Clara Bystrand 96, 98, Malin Byström 97, Katarina Böhm 02.

C

Elin Carlsson 02, Johan Christensson 96, 00, Rolf Christianson 92, 93, Ulrik Cold 64, 65, 66.

D

Kerstin Dahl 69, 70, Stefan Dahlberg 76, 81, Tove Dahlberg 01, 02, Andrew Dalton 74, 75, 76, Jonas Degerfeldt 87, 88, 89, 90, Katija Dragojevic 99, Helena Döse 71.

E

Hans Peter Edh 73, 74, Kinu Egawa 64-66, Klara Ek 00, 01, Anna Eklund (-Tarantino)

91, 92, Marianne Eklöf 82, John Erik Eleby 96, 98, Göran Eliasson 95, 96, 98, Ola Eliasson 97, Greger Erdös 87, 89, Elisabeth Erikson 71, Kristina Eriksson (-Martling) 89, 91, 92, Mattias Ermedahl 00, Malena Ernman 95, 97, Maria Fabien 97.

F

Annika Falk 73, 74, Christina Falk 80, 81, 89, Carl Johan Falkman 71, Maria Fontosh 99, Peter Fog 64-66, Lennart Forsén 85, 86, 88, 90, Göran Fransson 73, 74, Lars Fredén 77, Karin Frölén 96, 98, Johan Fägerlind 00.

G

Staffan Galli 92, 93, 94, 97, Helene Gjerris 94, Malin Gjörup (-Zetterström) 93, 94, Georg Grondinger 67, Edith Guillaume 64-66, Maria Gustafsson 99.

H

Masahiko Hare 96, Johnny van Hal 92, Eva Hallberg 73, 74, 75, 76, 80, 81, Ann Hallenberg 91, 94, 95, Lars Hallgren 95, Johan Hallsten 02, Maud Hammerud 74, 75, Rory Hammond 68, Dinah Harris 77, Annica Hassel 92, Björn Haugan 74, Klas Hedlund 89, Maria Hedström 00, Fredrik Helgesson 97, Kerstin Hellman 87, 88, Elisabet Hellström 89, Jan Hessler 69, 70, Paula Hoffman (-Fröling) 89, Gertrud Hoffstedt 83, 84, Lars Erland Holmlund 73, Sigrid Holmquist 88, 89, 90, Charlotta Hultd (Ramberg) 86, Marianne Häggander 77, Ingrid Häggström 80, Ann-Sofi Härstedt 87, 89, Sylvia Härwell 75.

I

Karin Ingebäck 92, 93, 94.

J

Samuel Jarrick 97, Joakim Jennefors 78,

Karin Johansson (Westberg) 85, 87, 89, 90, Lars Johansson Brissman 99, 00, 02, Marianne Johansson (Schell) 73, 74, Hans Josefsson 71, Fredrik de Jonge 91, Marcus Jupither 92, 93, Jörn Jörkov 64-66.

K

Birgitta Kallenberg 69, 70, 71, Wolfgang Kandutsch 68, Birgit Kayser 64-66, Rolf Knapper 82, Jadwiga Koba 70, 71, Inge Kolding 64-66, Solveig Kringelbotn 85, Arisa Kusumi 96, Kayoko Kusumi 64-66, Magnus Kyhle 83, 84, 96.

L

Marie-Louise Lagergren 83, Thomas Lander 81, 82, 83, 84, Andreas Landin 97, 01, 02, Helge Lannerbäck 69, 70, 71, 72, 73, Jacques Lareau 64-66, Anders Larsson 93, Anna Larsson (Fridh) 85, Anna Larsson 96, 98, Ann-Christine Larsson 91, Birgitta Larsson 80, 83, 84, Charlotta Larsson 93, Solveig Larsson (Lindström) 68, Jan de Laval 73, Bo Leinmark 74, 75, 76, 79, Susanna Levenon 01, Olof Lilja 92, 93, 97, 99, Torbjörn Lillieqvist 67, 68, 70, 72, 73, 75, 77, 82, 83, 84, 01, Tomas Lind 88, 89, 90, Magnus Lindén 79, Karl-Robert Lindgren 80, 83, Hans Börje Lindström 64-66, Anders Lorentzson 86, Gunnar Lundberg 84, 85, 88, 90, Mari-Katrin Lundberg 73, Catarina Lundgren 97, John Lundgren 99, Birgitta Lundkvist 82, Anders Lundström 91, 92, 94.

M

Eva Marklund 00, Bengt-Ola Magnusson (Morgny) 83, 84, Lars Magnusson 81, Hillevi Martinpelto 82, 83, 84, Lars Martinsson 84, 85, Tsuzuru Matsuda 64-66, Nicola Maticic 95, Anders Melander 86, 87, 88, Carina Morling 78, 79, Åsa Möckle 82.

N

Annika Nerfont 94, 95, Jan Nessler 69, 70, 71, Barbro Netin (-Olofsson) 87, 89, 91, 92, Alexander Niclasson 00, 01, Sten Niclasson 82, Charlotta Nilsson 82, 88, 89, 90, Ingegerd Nilsson 88, Jan Nilsson 84, 85, 92, Pia Marie Nilsson 85, 86, Stefan Nilsson 95, Karin Norberg 97, Ingeborg Nordenfelt 72, 73, Bengt Nordfors 82, Lena Nordin 82, Peter Nygren 97, Harald Nygren 97.

O

Jonas Olofsson 00, Bo Armand Olsson 67, 74, Catharina Olsson 73, 75, 76, Sara Olsson 90, 94, Alexandra Orrgård (-Solén) 95, Anne-Sofie von Otter 79, 80, 81, Tadaku Oyabu 64-66.

P

Lars Palerius 88, 89, Stefan Parkman 80, Mats Persson 91, 96, 98, Olle Persson 87, 88, Birgitta Petersson (Rydholm), 91, 92, 93, Christina Pettersson (Grönfeldt) 75, 76, Katarina Pilotti 84, 85, Ulrika Precht 91, 92, Gunilla Pålsson 75, 76.

Q

Carl-Henric Qvarfordt 75, 76.

R

Mikaela Razola 92, Karl Rombo 02, Bo Rosenkull 92, 94, 95, 96, 97, Anette Roth

(Vogel) 82, Angela Rotondo 86, Susanne Rydén 91, 92, Johan Rydh 00.

S

Linnéa Sallay 86, 88, Mikael Samuelson 77, 78, 80, Tom Sandberg 75, Dag Schantz 91, 92, Dieter Schlee 70, 71, 72, Michael Schmidberger 97, Bo Schunnesson 91, Joakim Schuster 01, Marika Schönberg 96, 97, Emelie Sigelius 99, 00, Else Simonart 64-66, Annika Sjunnesson (Hudak) 93, Siv Sjöberg 72, 73, 74, 75, Sten Sjöstedt 71, Lilian Sjöstrand 69, 70, 71, Olle Sköld 80, 81, Birgitta Smiding 71, Ulrik Soelberg 69, 70, Christer Solén 71, 72, Anita Soldh 73, 74, 75, 76, Håkan Starckenberg 97, Nina Stemme 93, Marco Stella 00, Birgitta Stiernspetz 77, Björn Stockhaus 83, 84, Bengt Strandberg 75, Carina Strandberg 77, Anette Stridh 79, Jan Strömberg 91, Ulrika Strömstedt 01, Thomas Sunnegårdh 78, 79, Gabriel Suovanen 95, Maria Svensson 97, Thomas Svensson 96, 97, 98, Pia Svorono 83, 84, Rickard Söderberg 99, Gunilla Söderström 69, 70, 71, Iwa Sörenson 76, 77.

T

Jesper Taube 97, Eva-Maria Tersson 84, Conny Thimander 01, Stein Arild Thorsen 75, 76, Martin Thörnqvist 02, Lars Tibell

74, 75, Camilla Tilling 97, Stina Tornberg 87, Yvonne Tuvevsson-Rosenqvist 97, Stig Tysklind 75.

U

Carl Unander-Scharin 89, 91.

W

Per-Arne Wahlgren 76, Tord Wallström 78, 80, Lage Wedin 82, Michael Weinius 94, Elisabet Weman 78, 79, 80, Louise Werner 72, 73, Henrik Westberg 89, 90, 91, 92, Margareta Wiklander 67, Patrik Wirefeldt 95, Peter Vogel 92, Per Vollestad 85, Roger Wågsjö 76, Johan Wällberg 00.

Y

Kazuko Yoshida 64-66, Sami Yousri 01.

Z

Mathias Zachariassen 92, Gösta Zachrisson 74, 75, 76, 77, 79, Fredrik Zetterström 93, 94, 95, Åke Zetterström 92.

Å

Tua Åberg 87, 88, 96.

Ö

Per Erik Öhrn 70, 73, Ulf Öien 86, Barbro Örtendahl 83, 84, Elisabeth Östblom-Sjögren 64-66.

Vadstena-Akademien 2003

VD Astrid Lande.

Konstnärlig ledare Nils Spangenberg. Forskningsledare Anders Wiklund.

Personal: Ylva Axén (tekniskt ansvarig för lokaler i Vadstena), Susanna Holmqvist (kostymateljéchef & tillskärare), Gunnar Lande (ekonom, dataansvarig), Margot Lande (projektledare Riksbankens Jubileumsfond, Reseo, utveckling barnopera m.m), Susanne Rundberg (producent, Workshops & seminarier), Annica Sandh (producent, *Byrgitta*).

Projektanställd personal: Hanna Fjällman (kansli, programbok), Dietmar Keitz (notbibliotek RJ-projektet), Olof Lilja (VD-assistent).

Sommarpersonal: Kristina Alvsog, Douglas Netzler, Johanna Roden (kansliassistenter), Olle Dernevik, Staffan Sunnerud (vaktmästare), Meri Ahola, Paula Lundgren, Ellen Nordlund (soppkök).

Tack

till alla som låter visioner bli verklighet

Anslagsgivare

Riksdagens kulturutskott/Kulturdepartementet/Statens kulturråd, Östergötlands läns landsting/Östsam och Vadstena kommun.

Fonder och stipendiegivare

Ingrid och Magnus Allanders fond, Crafoordska stiftelsen, Stiftelsen Sigurd och Elsa Goljes Minne, Inge-Britt Gustafson, Stiftelsen framtidens kultur, Gertrude och Ivar Philipsons stiftelse, Riksbankens Jubileumsfond, The Barbro Osher Pro Suecia Foundation och Malin Wählstrands fond, Märta-Christina och Magnus Vahlquist, Ulla Avelalk, Gerhard Bona och Ingrid Maria Rappes fond, Föreningen Vadstena-Akademiens Vänner.

Tack också till

Kungliga Operan, Norrköpings Symfoniorkester, Operahögskolan i Stockholm, Länsstyrelsen, Riksantikvarieämbetet, Lars Båkman/Statens fastighetsverk, Per Rydberg, Hans Furuhausen, Stiftelsen Östgötamusiken, Stockholms Läns Blåsarsymfoniker, Föreningen Linköpingspojkarne, Vadstena Folkhögskola, Lunnevals Folkhögskola, Vadstena Kulturcentrum, Vadstena Turistbyrå, Plastbindning i Skänninge, Christer Häll på Skeninge Tryckeri, Paul Girgensohn på PingPong, Maj-Britt på Ögontröst, Pelle Olai, Siri Isgren (Haj-Lajtsskyttar, kansli- och syhjälp), Martin Hellström (kansli- och scenhjälp), Mikael Lasses (dekorarbete) och till mästefrankeraren Samuel Dunér.

Vadstena-Akademiens Vänner

Föreningen Vadstena-Akademiens Vänner har omkring 550 medlemmar. Vänföreningens stöd och entusiasm har i hög grad medverkat till verksamhetens utveckling. Ordförande är ambassadör Magnus Vahlquist. Vänföreningens medlemmar får information om årets uppsättningar först av alla och årsmötet, som i år äger

rum den 2 aug, är ett efterlängtat arrangemang. Medlemskap: 160 kr/år, postgiro 283774-8. Köp en egen stol i Bröllopsalen på Vadstena slott. Stolarna finns med och utan armstöd och kostar 2 000 respektive 1 500 kronor. Rekvirera blankett: 0143-141 22 eller www.vadstena-akademien.org

Styrelse 2003

Ordförande: Landshövding Björn Eriksson. **Ledamöter:** Tonsättaren Eskil Hemberg, f. överläkaren Gerhard Bona, professor Bertil Andersson, hovsångerskan Berit Lindholm, Vadstena kommunfullmäktige ordf. Inger Printz Gustafsson, kommunfullmäktige ledamot Anders Agnemar, länsstyrelsen Irma Görtz, sångerskan/sångpedagogen Ingrid Haking Råaby, ambassadör Magnus Vahlquist, direktör Harald Bengtsson, direktör Sven-Eric Hallbeck, direktör Thord Söderlund, tv-producent Thomas Olofsson. **Suppleanter:** F. riksdagsmannen Ljola Björkqvist, Prosten em. Göran Grefbäck, lantmästare Christer Eke Göransson, länsrådet Magnus Holgersson, hovsångerskan Kerstin Meyer Bexelius, professor Anders Flodström, teol.kand. fil.mag. Ragnhild Danell, professor Ulrik Lohm, direktör Lars Jägerfelt, univ.lektor Konstantin Economou, Östergötlands läns landstingsrepresentant Mikael Arosenius, kommunfullmäktige Jocke Sundqvist, docent Göran Söderström. **Revisorer:** Östergötlands läns landsting: Auktöriserad revisor Leif Bengtsson, Lindebergs Grant Thornton. Vadstena kommun: Bertil Olofsson, Ersättare Martin Nyström.